

Senát FFUK

Vážený pane předsedo,
Vážení členové senátu,
Dámy a pánové,

V důsledku nedobrych a udivujících zpráv týkajících se osudu Ústavu bohemistických studií FFUK jsem se z osobních i profesionálních důvodů rozhodl Vám pro Vaše jednání napsat tento dopis. Na onom pracovišti (pod různými jmény) jsem od asistenta až po hodnost profesorskou pracoval mnoho desítek let a spojil s ní velkou část své odborné i učitelské orientace a úsilí. Dodnes tam působím jako vedoucí asistentského semináře, jako předseda a examinátor komise SZK, jako vedoucí diplomek aj. a znám myslím jako málokdo minulost tohoto pracoviště, schopnosti jeho pracovníků a profesionální orientaci jak současnou tak budoucí; někteří z nich byli i moji studenti, jiní jsou významnými akademickými činiteli porůznu v řadě zemí světa i u nás (např. bulharský šéf Lidových novin). Bylo to dáno úrovní tehdy nabízeného studia, která se dnes návrhem na pragmaticistní redukci na ostatní kurzy spíše odpisuje.

Přecházím však tím už na úroveň odbornou, profesionální a také kulturně-politickou. Začnu-li odzadu, musím říct, že našich absolventů bylo za ta leta hodně a jejich profesionální úroveň jako univerzitních učitelů v zahraničí či překladatelů apod. je nesporná, svými oceněními ji podtrhuje i naše ministerstvo zahraničí, které je k nám občas zve a vyznamenává je. Všichni pochopitelně na svá studia rádi a vděčně vzpomínají. Tato stránka je dlouhodobě jedna z hlavních, podmiňuje ji však stránka odborná. Připojím pár slov a bodů tedy k ní, abych ukázal, že negativistický přístup usilující o zánik oboru čeština pro cizince není rozumný.

- Trend **studia jazyka jako cizího** je celosvětově dnes zřejmý, potřeba specialistů na vysoké úrovni, kterou nezajistí žádný jeden kurs, je neoddiskutovatelná. I u nás je toto zjištění známo už dávno a ze strany mnoho odborníků a ví se, že se neosvědčilo studium spolu s Čechy, kteří mají jiné potřeby i předpoklady (dnes se nepoučeně znovuobjevuje jako nějaké řešení). Takové specializované studium na vysoké úrovni najdeme leckde, např. jen na třech sousedních, tj. polských univerzitách (varšavská, krakovská i poznaňská, kde lze dojít až na úroveň C2, tj. zhruba našeho magisterského studia), české byrokratické snažení jde ale obráceným směrem, tj. snaží se rušit veškerou tradici, negovat expertízu (která se nedá koupit ani najmout) a akumulovanou zkušenost redukovat na nějaké nedomyšlené kurzy. Dodávám, že např. polská strana tím, že už i v komunistické době (po vzoru British Council aj.) v podobě zvl. instituce Polonicum, na kterou se česká strana snad z finančních důvodů nikdy nezmohla, se snažila o všemožný vývoz svého jazyka a kultury. Jde tedy o pohled zcela obrácený, který nese své plody a vyplácí se, českou stranu to nikdy nenapadlo. Co to zkusit taky tak?

- Dodám malou **poznámku historickou**. Začátek oboru lze spojit se jménem Miloše Sovy, který do Prahy přešel po svém působení na prestižní London University College (SEEOS), kde se čeština zakládala už před válkou, zřejmě i díky vlivu TGM. Sova přešel do oddělení katedry češtiny, kde si záhy akademik Havránek uvědomil potřebu nového oboru čeština pro cizince a podporoval ho; ten taky časem vznikl a byl jedním z prvních vůbec a je takový u nás dodnes.

- **Kvalifikace a odborný fundament**. Až do pádu komunismu u nás, tehdy už jako samostatná katedra s vlastním oborem, nebyl na oboru jediný docent (jejich vznik umožnil až odchod komunistických kádrováků) a vše dobře fungovalo synergií s docenty odjinud a funguje to tak dodnes (řešením je tedy tuto dobrou tradici podpořit a rozvinout nabídkou dalších "přespolních" odborníků). Nicméně obor funguje i nyní a zkvalitňuje se jako dřív a do dvou let se bude kvalifikovat, tj. po skončení posledních doktorátů, tak, že budou mít PhD všichni. Je třeba dodat, že povaha a profil oboru byl vždy a nutně kompromisní, tj. lektorský a vědecký v tom, se nabídka studentů nedala nijak ovlivňovat ani plánovat, což se dobře vždy vědělo a nechápalo se jako nedostatek. Vyhovovalo se tak poptávce zahraniční přímé (studenti dostali stipendium) či naší politikou indukované (viz např. studenti z Makedonie, přijatí na obor, ne na nějaký kurs). Nabízený profil studenta toto dobře reflektuje: ovládat kompetentně češtinu a českou kulturu na takové úrovni, která se nedá získat jinde ani jiným způsobem.

Je třeba se tedy ptát Qui bono? Ono "bono" žádné nevidím. Uvažované rušení oboru nepovažuji ani za ziskové (proti stojí špatně vyčíslitelné, ale o to větší ztráty ostatní) ani za odborně uvážené, které představuje pouze jednoznačnou ztrátu, je pro mne nepřijatelné a pro budoucnost zcela neprozíravé. K věci by se měla ovšem vyjádřit širší kulturní veřejnost, nejde prostě jen o jeden obor z mnoha a o nějaké lokální úzkostné šetření na fakultě.

7. května 2015

Prof. PhDr. František Čermák, DrSc
Ústav Českého národního korpusu FFUK
Člen Učené společnosti ČR